

Bocce Oyunu Etkinliğinin Kuşaklar Arası Dayanışmaya Katkıları: Fenomenolojik Bir Araştırma

The Contributions of the Bocce Game Event to Intergenerational Solidarity: A Phenomenological Research

¹ Hande KIRIŞIK^a, ² Büşra Nur EROL^b

^aAnkara Üniversitesi Haymana Meslek Yüksekokulu, Yaşlı Bakımı Programı, Ankara, Türkiye

^bAnkara Üniversitesi Haymana Meslek Yüksekokulu, Fizyoterapi Programı, Ankara, Türkiye

Bu çalışma, Uluslararası Maldiva Sağlık Bilimleri Kongresi'nde (14-16 Ekim 2022, Malatya) sözlü olarak sunulmuştur.

ÖZET Amaç: Bu araştırma, okul temelli kuşaklar arası dayanışma modeli örneği olarak düzenlenen bocce oyunu etkinliğine katılan yaşlı ve genç katılımcıların deneyimlerini ortaya koymayı ve katılımcıların etkinlik deneyimleri ışığında kuşaklar arası dayanışma hakkındaki görüş ve düşüncelerini anlamayı amaçlamıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Araştırmada nitel araştırma tasarımı ve fenomenolojik yaklaşım kullanılmıştır. Araştırma kapsamında, Ankara ilinin Haymana ilçesinde bocce oyunu turnuvası düzenlenmiştir. Turnuvaya 50 yaş ve üzeri bireyler ile 15-18 yaş arası bireyler dâhil edilmiştir. Etkinlik sonrasında 3 yaşlı ve 3 genç katılımcı olmak üzere toplam 6 katılımcı ile derinlemesine görüşme yapılmıştır. Görüşmelerde, yaşlı ve genç katılımcılar için ayrı ayrı hazırlanan yarı yapılandırılmış soru formu kullanılmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış, verilerin çözümlenmesi ve analizinde NVivo 10.0 programı kullanılarak tematik ve betimsel nitel analiz yapılmıştır. **Bulgular:** Araştırmanın nitel bulguları, beraber bocce oynamak ile ilgili düşünceler, geçmişten geleceğe köprü ve aile büyükleriyle bocce oynamak ile ilgili düşünceler olmak üzere 3 ana temaya ayrılmıştır. Araştırmada bocce oyunu etkinliği; yaşlıların sosyal katılımlarının artmasını, gençlerin yaşlılarla ilgili olumsuz düşüncelerinin olumlu düşüncelere dönüşmesini, 2 kuşak için olumlu duyguların desteklenmesini, geçmiş ve gelecek kuşaklar arasında bağ kurmaya katkı sağlayacak oyunların önemini fark edilmesini sağlamıştır. **Sonuç:** Bocce oyunu etkinliğinin kuşaklar arası dayanışmayı desteklemede önemli bir role sahip olduğu söylenebilir. Özellikle kırsal alanda, genç ve yaşlı bireylerin sosyal katılımını artıran ve bir araya gelerek bilgi ve tecrübe aktarımına katkı sunan hizmetlere ihtiyaç vardır.

ABSTRACT Objective: This research aimed to reveal the experiences of the elderly and young participants who participated in the bocce game event organized as an example of a school-based intergenerational solidarity model and to understand the views and thoughts of the participants on intergenerational solidarity in the light of their activity experiences. **Material and Methods:** Qualitative research design and phenomenological approach were used in the study. Within the scope of the research, a bocce game tournament was organized in Haymana district of Ankara province. Individuals aged 50 and over and individuals aged 15-18 were included in the tournament. After the event, in-depth interviews were conducted with a total of 6 participants, 3 elderly and 3 young participants. In the interviews, a semi-structured questionnaire prepared separately for the elderly and young participants was used. The interviews were recorded with a voice recorder, thematic and descriptive qualitative analysis was carried out using the NVivo 10.0 program in the analysis and analysis of the data. **Results:** The qualitative findings of the study were divided into 3 main themes: thoughts about playing bocce together, bridges from the past to the future, and thoughts about playing bocce with family elders. Bocce game event in research; it has enabled the social participation of the elderly to increase, the negative thoughts of the young people to turn into positive thoughts, the support of positive emotions for 2 generations, and the awareness of the importance of games that will contribute to establishing bonds between past and future generations. **Conclusion:** It can be said that the bocce game activity has an important role in supporting intergenerational solidarity. Especially in rural areas, there is a need for services that increase the social participation of young and elderly individuals and contribute to the transfer of knowledge and experience by coming together.

Anahtar Kelimeler: Kuşaklar arası dayanışma; yaşlı; bocce oyunu; genç; nitel araştırma

Keywords: Intergenerational solidarity; elderly; bocce game; young; qualitative research

Correspondence: Hande KIRIŞIK

Ankara Üniversitesi Haymana Meslek Yüksekokulu, Yaşlı Bakımı Programı, Ankara, Türkiye

E-mail: handekirisik@hotmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Gerontology.

Received: 02 Nov 2022

Accepted: 23 Dec 2022

Available online: 27 Dec 2022

2822-5627 / Copyright © 2023 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Dünya nüfusunun hızla yaşlanması, bireysel ve toplumsal düzeyde bazı sorunları gündeme getirmektedir. Kronik hastalıklara bağlı bakım yükünün artması ve yaşlı ayrımcılığının olumsuz sonuçları bu sorunlardan bazılarıdır.¹ Güçlü aile geleneğine sahip toplumlarda yaşlı bireylerin uzun süreli bakım ihtiyaçları büyük ölçüde aile üyelerinin sorumluluğundadır.^{2,3} Öte yandan, özellikle emeklilik sonrasında bireylerin mevcut bilgi birikimlerini, deneyimlerini ve becerilerini kullanarak yaşamın içerisinde aktif kalmaları zorlaşmaktadır. Bunun yanında, emeklilik maaşlarının düşük olması, ek gelirin olmaması ve sosyal desteğin azalması gibi nedenlere bağlı olarak yaşlı bireyler sosyal yaşamdan soyutlanabilmektedir.⁴ Yaşlı bireylerin diğerleriyle olan ilişkilerinin kısıtlanması sosyal yaşamdan dışlanmalarına neden olabilmekte ve bu durum yaşamlarına olumsuz etki edebilmektedir.⁵ Bu nedenle ailesel ve toplumsal düzeyde kuşaklar arası ilişkilerin korunması, sürdürülmesi ve desteklenmesi önemlidir.⁶ Bunların yanı sıra modern toplumlarda genç ve yaşlı bireyler arasında çatışmaların artması ve olumsuz yaş stereotipleri yaşlı erişkinlerin toplum içinde ötekileştirilmesine neden olabilmektedir.⁷ Farklı kuşaklar arasındaki çatışmalar yaşlı ayrımcılığını yeniden üretmekte ve yaşlı ayrımcılığı ise yaşlı bireylerin sağlık durumlarını olumsuz etkilemektedir.^{8,9} Yaşlı ayrımcılığının toplumsal düzeyde de zararlı etkileri olabilmektedir. Genç insanların olumsuz yaş stereotiplerini ve yaşlı bireylere yönelik ayrımcılığı içselleştirmeleri, onların yaşlanma sürecini olumsuz etkileyebilmektedir.⁷ Bu kapsamda, yaşlı dostu bir toplumun inşası için kuşaklar arası yaklaşımların sosyal hizmet uygulamalarında kullanılması önemli bir girişim olarak değerlendirilmektedir.¹

Kavramsal olarak kuşaklar arası ilişkiler, farklı kuşaktan bireyler arasındaki sosyal ilişkileri ifade etmektedir.¹⁰ Kuşaklar arası ilişkiler, dayanışma ve çatışma biçiminde şekillenmektedir.¹¹ Sosyoloji disiplininde önemli bir kavram olan dayanışma, Durkheim'a göre toplumun kaynaşmasına ve bütünleşmesine katkıda bulunan ahlaki bir olgudur.⁶ Kuşaklar arası dayanışma ise kuşaklar arasındaki karşılıklı yardımlaşmayı ifade eden bir kavramdır.¹² Kuşaklar arası dayanışma, literatürde, mikro ve makro düzeyde ele alınmaktadır. Mikro düzeyde aile

içindeki kuşaklar arası ilişkiler ele alınırken, makro düzeyde toplum içerisinde genç ve yaşlı kuşaktan bireyler arasındaki sosyal ve ekonomik dayanışma biçimleri ele alınmaktadır.^{13,14} Kuşaklar arası dayanışma, bireysel ve toplumsal refah açısından desteklenmesi gereken bir olgu olup, insanların duygusal ve fiziksel sağlığı için önemli bir role sahiptir.⁶

Nüfusun yaşlanması ile yaşlı bireylerin gelir yetersizliği, sağlık ve bakım gereksinimi ve sosyal hizmetlere erişimi gibi bazı sorunlar ön plana çıkmaktadır.¹⁵⁻¹⁷ Gençler açısından, yaşlı bireylere yönelik ayrımcılık içeren tutum ve davranışlar ise toplum içerisinde kuşaklar arası çatışmalara neden olabilmektedir.¹⁸ Bu nedenle genç ve yaşlı kuşaklar arasında iş birliği ve karşılıklı yarar sağlayan etkili çözümler geliştirmek gerekmektedir. Kuşaklar arası dayanışmanın, kuşaklar arası adaletin yanı sıra kuşaklar arası faaliyetleri geliştirme fırsatlarını içermesi önemlidir.¹⁸ Kuşaklar arasında karşılıklı yarar sağlayan ve doyurucu ilişkileri destekleyen bir yaklaşıma sahip olmak önemlidir. Bu bağlamda, kuşaklar arası iş birliğini destekleyen ve kuşaklar arası ilişkilerin önemi konusunda farkındalık sağlayan uygulama örnekleri ve dayanışma modelleri önemli bir ihtiyaç olarak değerlendirilmektedir.⁴

Kuşaklar arası dayanışmanın desteklenmesinde okul temelli kuşaklar arası dayanışma modelleri, genç ve yaşlı kuşaklar arasında bilgi/kaynak transferinin ve öğrenmenin sağlanmasına katkıda bulunan önemli sosyal araçlardır.⁴ Bu araştırma kapsamında, genç ve yaşlı kuşakları bir araya getiren okul temelli kuşaklar arası dayanışma modeli örneği olarak bocce oyunu etkinliği organize edilmiştir. Araştırmanın amacı, bocce oyunu etkinliğine katılan katılımcıların deneyimlerinin ortaya konması ve katılımcıların etkinlik deneyimleri ışığında kuşaklar arası dayanışma hakkındaki görüş ve düşüncelerini anlamaktır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu çalışmada, nitel araştırma tasarımı kullanılmış ve fenomenolojik yaklaşım benimsenmiştir. Nitel araştırmalarda evrene genelleme kaygısı bulunmamaktadır. Nitel araştırmalar, genelleme yapmak yerine küçük çalışma gruplarından elde edilen derin ve nitelikli verilere odaklanır.¹⁹ Fenomenolojik yaklaşım,

günlük yaşam deneyimlerini derinlemesine incelemektedir. Fenomenolojik yaklaşımın amacı; insanların bir kavrama, olaya ya da duruma ilişkin algılarının, duygu, düşünce ve hislerinin, betimlemelerinin ve görüşlerinin ortaya konmasıdır.²⁰ Bu yaklaşım, bireylerin öznel deneyimleri, algılama ve anlamlandırmaları ile ilgilenmektedir. Bu çalışmada, kuşaklar arası dayanışma bağlamında bireylerin bocce oyunu etkinliği ile ilgili deneyimleri ele alınacağı için fenomenolojik yaklaşım benimsenmiştir. Bu çalışmada, nitel araştırmalarda sıkça kullanılan görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Görüşme tekniği; bireylerin deneyimleri, duygu, düşünce ve anlamlandırmalarını ele almada etkili bir tekniktir. Bu teknikte önceden belirlenen bir konu etrafında daha çok soru formu ve sözlü iletişim aracılığıyla veri toplanmaktadır.¹⁹

ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ

Bu araştırmada, bocce oyunu katılımcılarının kuşaklar arası dayanışma kavramı odağında bocce oyunu etkinliği ile ilişkili algı, anlamlandırma ve deneyimlerinin ortaya konması amacıyla 6 katılımcı ile derinlemesine görüşme yapılmıştır. Araştırmada amaçlı örneklem tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda, görüşme yapılacak katılımcılar daha zengin veri sağlayacağı düşünülerek bocce oyunu müsabakasına katılan farklı kuşak oyuncular içinden birincilik, ikincilik ve üçüncülük madalyası alan takımların oyuncularını olarak belirlenmiştir. Her takım bir genç ve bir yaşlı oyuncudan oluştuğundan toplamda 6 katılımcı ile görüşme yapılmıştır.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Görüşmelerde yarı yapılandırılmış soru formu kullanılmıştır. Genç ve yaşlı bireyler için 2 ayrı soru formu oluşturulmuştur. Soru formları literatür incelemesi ve araştırmanın amacı doğrultusunda yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Bu araştırma Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından finanse edilmiştir. Araştırma kapsamında, Ankara ilinin kırsalında yer alan Haymana ilçesinde kuşaklar arası dayanışmayı desteklemek için bocce oyunu turnuvası organize edilmiştir. Bocce oyunu etkinliği, Ankara Üniversitesi, Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonu,

Haymana İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Haymana Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğü ve Haymana Belediyesi iş birliği ile organize edilmiştir. Turnuvaya, bocce oyununda yaşlı oyuncuların kategorisini temsil eden mastırlar kategorisi (50 yaş ve üzeri) ve genç bireyleri temsil eden gençler kategorisi (15-18 yaş) temel alınarak ilgili yaş gruplarından katılımcılar davet edilmiştir.²¹ Turnuva için oyun yeri, tarih ve zaman bilgileri için ilçeye afişler asılmış ve sözlü duyurular yapılmıştır. Oyun günü katılımcılar, oyun alanına geldiklerinde listeye kayıt yaptırıp oyuncu numaralarını almışlardır. Turnuvaya toplamda 10 genç, 10 yaşlı olmak üzere toplam 20 birey katılmıştır. Etkinlik saati öncesinde, federasyon tarafından görevlendirilen hakem; uzunluk 15 m, genişlik 4 m olacak şekilde toplam 5 saha oluşturmuştur. Oyuna başlamadan önce bir fizyoterapist eşliğinde ısınma hareketleri yaptırılarak oyuncular oyuna hazırlanmıştır. Hakem tarafından çekilen kuralar sonucu eşleşmeler yapılmış ve katılımcılar, 1 genç ve 1 yaşlı bireyden oluşan 2'li takımlar hâlinde yarışmışlardır. Müsabaka, bocce petank türünde oynanmıştır ve çeyrek final, yarı final ve final oyunu şeklinde ilerlemiştir. Bocce petank oyunu, cinsiyet ve yaştan bağımsız oynanabilen bir oyun olduğundan kadın ve erkek katılımcılar aynı kategoride yarıştırmışlardır. Müsabaka sonunda birincilik, ikincilik ve üçüncülük madalyaları takdim edilmiştir.

Bocce oyununun tercih edilme sebepleri arasında, yaşlılık döneminde ortaya çıkabilecek fiziksel ve mental problemlerde iyileştirici ve önleyici bir etkiye sahip olması, oyunun kolay kavranıp oynanabilmesi, cinsiyet ve yaştan bağımsız olarak oynanabilmesi, kırsal alanda oynamaya elverişli olması, ekipmanların kolay ulaşılabilirliği ve ucuz maliyetli olması yer almaktadır. Bocce turnuvasına dâhil edilme kriterleri; 50 yaş ve üzerinde olmak, 15-18 yaş arasında olmak ve tüm katılımcılar için sağlıklı ve gönüllü olmaktır. Dışlama kriterleri ise bocce oyunu oynamaya engel olabilecek ciddi düzeyde nörolojik ya da ortopedik sağlık sorunları olmak veya ileri düzey kardiyovasküler hastalığı olmaktır.

NİTEL ANALİZ

Görüşmeleri gerçekleştirmek için katılımcılardan etkinlik sonrası için görüşme randevuları alınmıştır.

Görüşme süreleri 20 dk-30 dk arasında değişmektedir. Görüşmeler, ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşme transkriptleri Microsoft Word programı yardımıyla bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin çözümlenmesi ve analizinde NVivo 10.0 (QSR international, USA) programı kullanılarak tematik ve betimsel nitel analiz yapılmıştır. Bu kapsamda, çerçeve temalar oluşturulmuş ve görüşme transkriptleri araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlanarak bu temaların altına yerleştirilmiş ve tematik analiz yöntemiyle temalara ayrılmıştır. Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak için Cappa testi yapılmış ve tüm veri toplama araçları, ham veriler, kodlamalar dışarıdan bir uzman incelemesine sunulmuş ve teyit incelemesi yapılmıştır. Cappa analiz sonuçlarına göre puanlamaların %100 örtüştüğü görülmüştür. Uzman incelemesi doğrultusunda analiz onaylanmıştır.

ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Araştırma için etik kurul izni Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu Başkanlığından (tarih: 30.06.2022, no: 38) alınmıştır. Araştırmada, görüşmelere katılım gönüllülük esaslı olup, araştırma Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun olarak yapılmıştır. On beş-18 yaş arası araştırmaya katılmaya gönüllü olan katılımcılardan sözlü onay alınmış, ayrıca katılımcıların veli/vasilerinden çocuklarının araştırmaya katılmasına onay verdiğine dair bilgilendirilmiş onam imzası alınmıştır. Elli yaş ve üzeri katılımcılardan ise araştırmaya katılmaya gönüllü olanlardan sözlü ve yazılı bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Araştırmada, katılımcıların özel yaşamlarının gizliliğinin sağlanması ve araştırma etiği gereği kimlik bilgilerinin gizliliği esas alınmıştır. Bu nedenle analizlerde kullanılmak üzere katılımcıların

isimlerini temsilen kodlar belirlenmiştir. Bu kapsamda, mastırlar kategorisini temsilen “M” harfi, gençler kategorisini temsilen “G” harfi, kadın katılımcıları temsilen “K” harfi, erkek katılımcıları temsilen “E” harfi kullanılmış ve kayıt masasında tutulan katılım listesi sıraları esas alınarak rakamlar kullanılarak kodlama yapılmıştır. Örneğin ME2 mastırlar kategorisinden 2. erkek katılımcıyı, GK1 gençler kategorisinden 1. kadın katılımcıyı temsil etmektedir.

BULGULAR

DEMOGRAFİK BULGULAR

Araştırma kapsamında, 2 kadın 4 erkek olmak üzere toplam 6 katılımcı ile görüşülmüştür. Katılımcıların en genci 17, en yaşlısı 59 yaşındadır. Katılımcıların 3’ü mastırlar (50 yaş ve üzeri) kategorisinde ve 3’ü gençler kategorisinde (15-18 yaş) yer almaktadır.

Katılımcıların 3’ü lise öğrencisi, 1’i ilkökul mezunu, 1’i ortaokul mezunu ve 1’i üniversite mezunudur. Çalışan katılımcıların 2’si işçi, 1’i yönetici olarak çalışmaktadır. Katılımcıların 5’i Haymana’da doğmuş ve büyümüştür. Biri ise 26 yıldır Haymana’da ikamet etmektedir (Tablo 1).

NİTEL BULGULAR

Araştırmanın nitel bulguları, beraber bocce oynamak ile ilgili düşünceler, geçmişten geleceğe köprü ve aile büyükleriyle bocce oynamak ile ilgili düşünceler olmak üzere 3 ana temaya ayrılmıştır. Beraber bocce oynamak ile ilgili düşünceler teması altında; genç hissetmek, eğlenceli bir aktivite, çekişmeli bir aktivite ve yaşlı insanlarla oyun oynamak kodları yer almaktadır. Geçmişten geleceğe köprü teması altında misket oynamak ve gelecek kuşaklara öğretmek kodları

TABLO 1: Demografik bilgiler.

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim durumu	Meslek	İkamet süresi
MK1	52	Kadın	İlkokul mezunu	İşçi	Yerli
ME2	50	Erkek	Ortaokul mezunu	İşçi	Yerli
ME3	59	Erkek	Üniversite mezunu	Okul müdürü	26 yıl
GK1	17	Kadın	Lise öğrencisi	X	Yerli
GE2	17	Erkek	Lise öğrencisi	X	Yerli
GE3	17	Erkek	Lise öğrencisi	X	Yerli

yer almaktadır. Son olarak, aile büyükleriyle bocce oynamak ile ilgili düşünceler teması altında “Büyüklerimle misket oynamak.” isterim kodu bulunmaktadır.

Beraber Bocce Oynamak ile İlgili Düşünceler

Bocce, cinsiyet ve yaştan bağımsız olarak bire bir ya da takım hâlinde oynanabilen bir oyundur. Bocce, Türkiye’de 1990’lı yıllardan itibaren tanınmaya ve oynanmaya başlasa da bocce oyununa benzer özellikte oyunlar Türk kültüründe çok eski dönemlerden beri var olmuştur. Bu oyunlar, farklı yörelerde farklı isimlerle anılmaktadır. Ancak en yaygın kullanımları “bilye” ya da “misket” oyunu şeklindedir. Katılımcılar, aşına oldukları bu oyunu 2 kuşağın bir arada oynamasından keyif aldıklarını bildirmişlerdir. Bocce oyunu, hem genç hem yaşlı bireyler tarafından eğlenceli ve rekabet içeren bir aktivite olarak değerlendirilmiştir. Katılımcılardan bazıları bu konuyla ilgili düşüncelerini şu sözlerle aktarmıştır:

“Çok güzel ve çok zevkliydi. Eğlendik. Güzel bir duygu, spor her zaman çok güzel. Yaşlı bireylerle iç içe oynamak farklıydı.” (GE2)

“Çocukluğumuzu hatırlatıyor. Yani hâliyle bizde olumlu bir sinerji oldu. Güzel hisler uyandırdı.” (ME3)

“Kendimi genç hissettirdi. Yani gençlerle oynamak çok keyifliydi.” (MK1)

Yaşlı bireyler açısından böyle bir aktivite deneyimlemenin bireylerin kendilerini “genç hissetmeleri” ve “yaşlı görmemeleri” anlamlarına geldiği görülmektedir. MK1’in düşüncelerine benzer biçimde, ME2 de düşüncelerini şu şekilde aktarmıştır:

“Gerçekten güzel. Biz de kendimizi yaşlı görmüyoruz. Hani derler ya insan yaş alır ama ruh olarak daha gençiz. Yani kendimi hiç yaşlı hissetmedim. Gençlerle aynı kulvarda oynamak çok güzel oldu.” (ME2)

Bocce oyunu etkinliği yaşlı bireyler açısından çocukluk günlerini anımsamak ve kendilerini genç hissetmeleri gibi anlamlar taşımaktadır. Gençlerle bir arada oynamanın yaşlı bireylerde olumlu duygular uyandırdığı görülmektedir. Genç bireyler açısından beraber bocce oyunu oynamanın yaşlılıkla ilgili

olumsuz anlamların yerini olumlu anlamlara bırakmasına katkı sağladığı görülmektedir. Bu konuyla ilgili GK1’in düşünceleri şu şekildedir:

“Aşırı güzeldi, çünkü genelde gençlerle aktivite yapıyorduk, hiç yaşlı insanlarla vakit geçirmiyorduk ve şu an aşırı eğlendim. Yaşlılarla da oyun oynanabiliyormuş.” (GK1)

GK1’in “yaşlılarla da oynanabiliyormuş” söyleminin altında, yaşlı bireylerle bu tür aktivitelerin yapılamayacağı ile ilgili ön yargılarının olduğu söylenebilir. Kuşakları buluşturan bocce oyunu etkinliğine katılmanın GK1’in yaşlı insanlarla ilgili olumsuz düşüncelerinin yerini olumlu düşüncelere bıraktığı görülmektedir.

Genç katılımcılar, müsabakanın rekabet dolu geçmesine vurgu yapmışlardır. Bu konuda GE2 ve GE3’ün söylemleri şu şekildedir:

“Beklemezdim böyle bir şey. Yapanlara çok teşekkür ediyoruz. Çok eğlendik. Çekişmeli geçti. Güzel geçti.” (GE2)

“Öncelikle kendimden büyük insanlarla bu oyunu oynadığım için mutluyum. Diğer sporlara nazaran tamamen eşit bir seviyede idik, onlarla korkutucuydu biraz da bu. Öncelikle yaşlıların bu kadar becerikli olabileceğini düşünmüyordum. Şaşırttı beni açıkçası, boccenin gerçekten de tüm bireyler için eşit olduğunu gösterdi bize, o yüzden çok heyecanlıydım.” (GE3)

GE2 ve GE3’ün yaşlı bireylerle beraber bocce oynamaktan keyif aldıkları söylenebilir. Bunun yanında, müsabakanın çekişmeli geçmesinin genç bireyler için beklenmedik bir durum olduğu görülmektedir. GE3’ün “Yaşlıların bu kadar becerikli olabileceğini düşünmüyordum.” söylemi, yaşlı insanlarla ilgili olumsuz düşüncelere sahip olduğunu göstermektedir. GE3 aynı zamanda, bocce oyununun tüm katılımcılar için eşit şartlar sağlayan bir oyun olduğuna dikkat çekmiştir. Bu durumun, GE3’ün olumsuz düşüncelerinin yerini olumlu düşüncelere bırakmasına katkı sağladığı söylenebilir.

Bocce oyunu, alışılmış spor müsabakalarının dışında kuşakları buluşturabilecek özelliklere sahip nitelikte bir oyun olarak değerlendirilmektedir. Bu konuyla ilgili GK1 şunları söylemiştir:

“Genelde bir araya gelinmiyordu. Futbol, voleybol müsabakaları olunca bir araya geliniyordu ve böyle bir etkinlikte herkesin katılması ve eğlenilmesi çok iyi oldu.” (GK1)

Okul çağındaki çocuklar ya da gençler çoğunlukla okul bahçelerinde futbol, voleybol ve basketbol gibi daha popüler oyunlar oynamaktadırlar. Bu oyunlar genellikle farklı kuşakları bir araya getirerek oynamaya uygun değildirler. Boccenin, kuşakları buluşturabilecek özelliklere sahip bir oyun olması katılımcılar için farklı bir deneyim olarak değerlendirilebilir. ME2 de GK1’e benzer biçimde, kuşakları buluşturan aktivitelerin önemine dikkat çekmekte ve devamlılığının sağlanmasını istediğini belirtmektedir.

“Bu oyunun ben devamını istiyorum. Şimdiye kadar böyle bir organizasyon ve sosyal aktiviteler yoktu. İnşallah devamı olur. Gençlerle beraber de yani dediğim gibi onlar genç, biz 50 yaş üzeri hep beraber kaynaştık, böyle güzel bir müsabaka oldu yani.” (ME2)

Kuşakları buluşturan etkinlikler organize ederken, etkinliklerin kuşakların özelliklerine ve yeterliklerine uygun olarak tasarlanması gerekmektedir. Bocce oyunu, genç ve yaşlı bireyler için ideal özelliktedir. Katılımcıların düşünceleri de bu çıkarımı destekler niteliktedir.

Geçmişten Geleceğe Köprü: “Ben hâlâ misketlerimi saklıyorum.”

Yaşlı bireylere, çocukluklarında misket oynayıp oynamadıkları ve çocukları ve/veya torunlarıyla beraber misket oynayıp oynamadıkları sorulmuştur. Katılımcıların tamamı misket oynadıklarını bildirmiştir. Konuyla ilgili katılımcıların ifadeleri şu şekildedir:

“Çocukluğumda çok misket oynadım. Çocuklarımla da misket oynadım. Torunlarım olmadığı için daha öğretmedim ama onlara misket öğretmeyi ve beraber oynamayı çok isterim.” (MK1)

“Çocukken misket oynadık. Ben hâlâ misketlerimi saklıyorum. Bizden sonraki kuşaklarımıza da göstermek, öğretmek isteriz.” (ME2)

Katılımcılar, gelecek kuşaklara misket oyununu öğretmek ve beraber oynama isteklerini bildirmişler-

dir. ME2, misket toplarını hâlâ sakladığını ifade etmektedir. Misket oyununun geçmişle gelecek arasında bağ kurma ve kuşaktan kuşağa aktarım yapmaya katkı sağlayacak bir köprü olabileceği söylenebilir.

“Oynadım. Misket vardı. Misketten daha önce aşık vardı. Aşık oyunu misketin bir benzeri, yani aynı formatta bir oyun da misket yokken yani. Aşık oyunu 1975’li yıllarda kalktı ortadan. 1975’li yıllarda misket yaygınlaşmaya başladı bu yörede, bu çevrede. Misketten farklı çivi oyunu vardı. Özellikle yerler ıslak olduğu zaman 2 kişi aynı çiviyle birbirini hapsedmeye çalışırdı, öyle oynanırdı ama misket hoşuma gitmiyordu pek. Aşık daha güzel, hoşuma gidiyordu. Çivi oyunu çok hoşumuza giderdi, bu oyunları çok oynardık tabii. Çocuklarımıza özellikle çember sürmeyi öğretiyoruz, seksek oyunları öğretiyoruz ama bocce oyunu yoktu, bizde bocce oyunu biraz farklı. İlk defa gördüm ben ama çocuklar için iyi oyun. Çocukların böyle oyun oynarken yaralanmasını engeller, daha sakın rekabet içinde oynanır bu oyun. Diğer oyunların bazı sıkıntıları tehlikeleri var ama bu daha tehlikesiz bir oyun.” (ME3)

Haymana’da bir okulun müdürü olan ME3, misketin farklı türlerini anlatmış ve bir eğitimci olarak geçmişteki oyunları gelecek kuşaklara aktarmaya gayret ettiğini bildirmiştir. Bocce oyununu yeni öğrendiğini ve çocukların rahatlıkla oynayabileceği bir oyun olduğunu ifade etmiştir.

Aile Büyükleriyle Bocce Oynamak ile İlgili Düşünceler

Genç bireylere, daha önce misket ya da bocce oynayıp oynamadıkları ve aile büyükleriyle misket ya da bocce oynamak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Katılımcıların tamamı daha önce misket oynadıklarını, fakat bocceyi yeni öğrendiklerini ve aile büyükleriyle de misket ya da bocce oynamak istediklerini bildirmişlerdir. Bu konuyla ilgili katılımcıların ifadeleri şu şekildedir:

“Daha önce misket oyunu oynadım, o yüzden pek zorlanmadım. Biraz yaşlılar ama aile büyüklerimle de oynamak isterim yani.” (GE2)

“Aile büyüklerimle ilişkilerim gayet güzel, hepisiyle saygı çerçevesinde güzel anlaşıyoruz. Hepsi yaşlı olduğu için genelde hep evden çıkamıyorlar, sa-

dece sohbet edebiliyoruz. Bocce oyunu gibi etkinlikler aile ilişkilerini geliştirebilir. Mesela köye gitmek istediğim zaman babaannemin orada sadece bana iş yaptıracağını düşünüyorum. Ama bu tür oyunları onlarla oynadığım zaman onlar da eğlenecektir. Onlar da evde oturmaktan sıkılmışlardır diye düşünüyorum... (aile büyüklerimle) bocce oynamak kesinlikle isterim.” (GE3)

“Tabii ki de ailemle oynamak isterim. Hatta bu imkânlar olsa gidip aileme öğretmek isterim. Ablalarımınla oynamak isterim. Ama böyle bir toplum bulmam gerekiyor öncelikle.” (GK1)

GK1’in “Böyle bir toplum bulmam gerekiyor öncelikle.” söylemi, bu konuda kuşaklar arasında karşılıklı bir isteğin olması gerektiğine dikkat çekmektedir. Gençlerin ve çocukların yanı sıra ebeveynlerin ve büyük ebeveynlerin de kuşaklar arası aktarımı sağlayan bu türden faaliyetlere katılmaya gönüllü olmaları oldukça önemlidir.

TARTIŞMA

Bocce oyunu, yaş ve cinsiyetten bağımsız olarak oynanan bir oyun olması nedeniyle hem genç hem yaşlı bireyler tarafından eğlenceli ve rekabet içeren bir aktivite olarak değerlendirilmiştir. Yaşlı erişkinler bocce oyununu çocukluk yıllarında oynadıkları misket oyunuyla özdeşleştirmişlerdir. Bu nedenle oyunla ilgili bilgi ve tecrübelerini gençlere aktarmışlardır. Kuşaklar arası aktarımın ve gençlerle bir arada oynamanın yaşlı bireylerde olumlu duygular uyandırdığı görülmüştür. Genç bireyler açısından bocce oyunu, yaşlılıkla ilgili olumsuz anlamların yerini olumlu anlamlara bırakmasına katkı sağlamıştır. Genç bireyler, etkinlik sonrası da aile büyükleriyle bocce oynamak istediklerini bildirmişlerdir.

Sosyal katılım, sağlıklı ve aktif yaşlanmanın önemli bir belirleyicisi olup, kuşaklar arası dayanışmayı da kapsamaktadır.²² Yaşlı insanların sosyal katılımı ve kuşaklar arası ilişkilere katkıları yalnızca kendilerine değil, aynı zamanda gençlere, ailelere ve topluma da fayda sağlamaktadır.^{12,23} Genç bireylerin, yaşlı bireylerin yaşam tecrübelerinden faydalanmaları, yaşlı insanlarla olumlu ilişkiler geliştirmeleri ve sürdürmeleri, kuşaklar arasındaki etkileşim ve dayanışma, yaşlılara yönelik önyargıların ve yaşlı ayırım-

cılığının azalmasına katkı sağlamaktadır.²⁴ Bu nedenle yaşlı bireylerin sosyal katılımlarını artırıcı ve destekleyici hizmetleri planlamak ve uygulamak oldukça önemlidir. Günümüzde bu hizmetlerin sunmaları büyük ölçüde belediyelerin sorumluluğundadır. Aktif yaşlanma ve kuşaklar arası dayanışma odağında sunulan hizmetler sosyal belediyeçilik faaliyetlerine yansımaktadır.²⁵ Özellikle kırsal alanda kaynaklara erişimin sınırlı olması ve yaşlı nüfus ile genç nüfus oranının dengesiz dağılımı nedeniyle kuşaklar arası dayanışmanın desteklenmesi ve güçlendirilmesi hususunda yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir.²⁶⁻²⁹ Kuşaklar arası dayanışmanın güçlendirilmesi bağlamında sunulacak hizmetler sürdürülebilir olmalıdır. Sürdürülebilirliğin sağlanması için yerel yönetimler, üniversiteler ve diğer eğitim kurumlarının iş birliği yapması iyi bir seçenek olabilir. Kuşaklar arası dayanışma yaklaşımları ya da programları, bireysel ya da sosyal yarar sağlamak için genç ve yaşlı kuşaklar arasında amaçlı ve sürekli kaynak alışverişi ve öğrenme araçları olarak değerlendirilmektedir.³⁰ Son yıllarda kuşaklar arası dayanışmayı desteklemek ve güçlendirmek için çeşitli ortamlarda, genç ve yaşlı bireyleri bir araya getiren farklı girişimlerin sayısında dikkate değer ölçüde bir artış görülmektedir.³¹ Okullarda uygulanan kuşaklar arası programlar bu girişimlerin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.³¹ Genç ve yaşlı bireylerin, içinde buldukları topluma karşı aitik duygusu hissetmelerinde, okul temelli uygulamaların çeşitli aktiviteler yardımıyla okul ve toplum arasındaki bağların kuvvetlenmesinde etkili olduğu görüşü mevcuttur.³² Okul temelli programlar ile yaşlı bireylerin fonksiyonları ve sağlıkları geliştirilebilmekte; fiziksel, sosyal ve toplumsal açıdan aktif olmaları sağlanabilmektedir. Ayrıca bu aktiviteler ile kişiler bilgi, beceri ve tecrübelerini genç kuşaklara aktarabilmektedirler. Yaşlı bireylerle ilgili faydalarına ek olarak, gençlerin psikososyal gelişimleri ve gelecek yaşamlarına hazırlanmaları adına kuşaklar arası dayanışmanın rolü büyüktür. Bu kapsamda da okullara önemli sorumluluklar düşmektedir. Yaşlı ve genç bireylerin yaşamlarında gözlenen bu katkılar, kuşaklar arası algıyı karşılıklı olarak olumlu yönde değiştirme, kuşaklar arası iş birliğini geliştirme ve bağları güçlendirme gibi sonuçlarla okul ve toplum hayatına

yansımaktadır. Bu bağlamda ise kuşaklar arası dayanışma modellerinin sürdürülebilir olması önem teşkil etmektedir.⁴ Bu araştırma kapsamında organize edilen bocce oyunu etkinliği, kuşaklar arası dayanışmanın güçlendirilmesinde okul temelli yaklaşımların önemini destekleyen sonuçlara işaret etmektedir. Her iki kuşağın ilgisini çeken ve katılımına olanak sağlayan içerikler, okul temelli uygulamalar açısından kilit bir öneme sahiptir. Bocce, her kuşağın fiziksel ve sosyal becerilerini eşit düzeyde kullanmalarına olanak sağlayan bir oyun olma özelliğine sahiptir. Bocce oyunu etkinliği, okul temelli uygulamalara bir örnek oluşturmaktadır. Araştırma bulguları literatürle uyumlu şekilde okul temelli kuşaklar arası dayanışma örneği olarak bocce oyununun her iki kuşak için algıları olumlu yönde değiştirdiğini, kişilerin bir arada keyifle bocce oyununu oynadığını ve kuşaklar arası bağları geliştirmek adına bocce oyununun önemli bir aktivite olabileceğini göstermiştir. Ayrıca literatürde vurgulanan kuşaklar arası dayanışmada sürdürülebilirlik kavramlarının, turnuvalar şeklinde düzenlenebilen ve süreklilik teşkil edebilecek altyapısı sayesinde, bocce oyunu için uygun olabileceğini düşünmekteyiz. Bu bağlamda bocce oyunu etkinliği, sürdürülebilir bir kuşaklar arası dayanışma örneği olabilir. Kanıt tabanını genişletmek için uzun vadeli gelecek çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırmanın bulguları çocuk, genç ve yaşlı kuşakları buluşturan organizasyonlarda bocce oyununun tercih edilebileceğine dikkat çekmektedir.

SONUÇ

Genç ve yaşlı kuşaktan bireyleri bir araya getirerek kuşaklar arası dayanışmayı destekleyen uygulamaların karşılıklı yarar sağlaması ve doyurucu ilişkileri desteklemesi oldukça önemlidir. Bu sayede 2 kuşağa ait bireyler biraraya gelmekten keyif alabilmektedirler. Kuşakları buluşturan faaliyetler, yaşlı bireylerin sosyal katılımını artırırken, aynı zamanda genç bireylerin yaşlılık ve yaşlı erişkinlerle ilgili olumsuz düşüncelerinin ve ön yargılarının değişmesine de katkı sağlamaktadır. Bu anlamda, okul temelli kuşaklar arası dayanışma modelleri kuşaklar arası dayanışmayı güçlendirmeye yönelik etkili bir çözüm önerisi olarak değerlendirilebilir. Bu bilgiler ışığında, araştırma kapsamında, genç ve yaşlı kuşakları buluşturma üzere organize edilen bocce oyunu etkinliğinin; yaşlı bireylerin sosyal katılımlarının artmasına, genç bireylerin yaşlı bireylerle ilgili olumsuz düşüncelerinin yerini olumlu düşüncelere bırakmasına, her iki kuşak için olumlu duyguların desteklemesine, geçmiş ve gelecek kuşaklar arasında bağ kurmaya katkı sağlayacak oyunların önemini fark edilmesine katkı sağladığı görülmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre organize edilen bocce oyunu etkinliğinin, kuşaklar arası dayanışmayı güçlendirmeye katkı sağladığı söylenebilir.

Sonuç olarak bocce oyunu etkinliğinin, kuşaklar arası dayanışmayı desteklemek için önemli bir role sahip olduğu söylenebilir. Özellikle kırsal alanda genç ve yaşlı bireylerin sosyal katılımını artıran ve bir araya gelerek bilgi ve tecrübe aktarımına katkı sunan hizmetlere ihtiyaç vardır. Bu bağlamda yerel yönetimlere ve politika yapıcılara kuşaklar arası dayanışmayı destekleyen hizmetlerin planlanması konusunda önemli görevler düşmektedir.

Teşekkür

Ankara Üniversitesi Haymana Meslek Yüksekokuluna, Haymana İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne, Haymana Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğüne, Haymana Belediyesine, Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonuna, organizasyon ekibinde yer alan Haymana Meslek Yüksekokulunun değerli öğrencilerine ve tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

Finansal Kaynak

Bu araştırma Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından (Proje no: TÜBİTAK 2209-A) desteklenmiştir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Hande Kırışık, Büşra Nur Erol; **Tasarım:** Hande Kırışık, Büşra Nur Erol; **Denetleme/Danışmanlık:** Hande Kırışık; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Hande Kırışık, Büşra Nur Erol; **Analiz ve/veya Yorum:** Hande Kırışık; **Kaynak Taraması:** Hande Kırışık, Büşra Nur Erol; **Makalenin Yazımı:** Hande Kırışık, Büşra Nur Erol; **Eleştirel İnceleme:** Hande Kırışık; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Hande Kırışık.

KAYNAKLAR

- Wong EL, Lau JY, Yeoh EK. Thinking intergenerationally: intergenerational solidarity, health and active aging in Hong Kong: Policy. *Journal of Intergenerational Relationships*. 2018;16(4):478-92. [Crossref]
- Montoro-Gurich C, Garcia-Vivar C. The family in Europe: structure, intergenerational solidarity, and new challenges to family health. *J Fam Nurs*. 2019;25(2):170-89. [Crossref] [PubMed]
- Kırışık H, Yaylağül NK. Yaşlı bakımında kadın emeği [Women's labor in elderly care]. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2020;(38):17-41. [Link]
- Yıldırım F. Çocukların dünyasına yaşlıları dahil etmek: "Okul temelli kuşaklararası dayanışma modelleri" [Including the elderly in the world of children: "School based intergenerational solidarity models"]. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2015;19(1):275-96. [Link]
- Korkmaz Yaylağül N, Barlı H, Kırışık H. Yaşlılıkta sosyal dışlanma araştırmaları: bir içerik analizi. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*. 2021;(17):197-213. [Crossref]
- Merz EM, Schuengel C, Schulze HJ. Intergenerational solidarity: an attachment perspective. *Journal of Aging Studies*. 2007;21(2):175-86. [Crossref]
- Ayalon L, Chasteen A, Diehl M, Levy BR, Neupert SD, Rothermund K, et al. Aging in times of the COVID-19 pandemic: avoiding ageism and fostering intergenerational solidarity. *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci*. 2021;76(2):e49-e52. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Chang ES, Kanno S, Levy S, Wang SY, Lee JE, Levy BR. Global reach of ageism on older persons' health: a systematic review. *PLoS One*. 2020;15(1):e0220857. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Nelson TD. Promoting healthy aging by confronting ageism. *Am Psychol*. 2016;71(4):276-82. [Crossref] [PubMed]
- Tufan İ, Yazıcı S. Yaşlılıkta kuşaklararası ilişkiler [Intergenerational relations in old age]. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 2009;20(1):47-52. [Link]
- Gözbüyük Tamer M. Kuşaklararası dayanışma ve işbirliği çerçevesinde gençlerin yaşlı ve yaşlılık algısının değerlendirilmesi [The evaluation of the young's perception on elderly and elderliness within the framework intergenerational solidarity and collaboration]. *Toplum Bilimleri Dergisi*. 2014;8(15):7-28. [Link]
- Viscogliosi C, Asselin H, Basile S, Borwick K, Couturier Y, Drolet MJ, et al. Importance of indigenous elders' contributions to individual and community wellness: results from a scoping review on social participation and intergenerational solidarity. *Can J Public Health*. 2020;111(5):667-81. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Tobio C. Demographic change, intergenerational solidarity, and social policy. *Journal of Intergenerational Relationships*. 2010;8(4):431-3. [Crossref]
- Bengtson VL, Oyama PS. *Intergenerational solidarity and conflict*. Intergenerational Solidarity. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan; 2010. p.35-52. [Crossref]
- Tufan İ. Yaşlanan dünyada bir delikanlı: Türkiye [One youngster on ageing world: Turkey]. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 2001;12(3):27-49. [Link]
- Tufan İ, Demirdaş FB, Sözer T, Sönmez S, Aytepe A, Öztürk ŞS. Türkiye için bir yaşlı bakımı modeli. *Geriatik Bilimler Dergisi*. 2022;5(2):38-45. [Crossref]
- Tufan İ, Tiryaki S, Doğan M, Sönmez S, Aytepe A, Öztürk ŞS. Türkiye'de demografik gelişmelerin sonuçları ve yaşlılıkta bakım problemi: geleneksel derleme [The consequences of demographic developments in Türkiye and the care problem in old age: traditional review]. *Türkiye Klinikleri Gerontoloji Dergisi*. 2022;1(1):9-19. [Crossref]
- Zaidi A, Gasior K, Manchin R. Population aging and intergenerational solidarity: International policy frameworks and European public opinion. *Journal of Intergenerational Relationships*. 2012;10(3):214-27. [Crossref]
- Bhattacharya K. 2. bölüm: Terrain and types of qualitative research. 3. bölüm: Conceptualizing qualitative research. *Fundamentals of Qualitative Research: A Practical Guide*. 1st ed. New York: Routledge; 2017. p.18, 51. [Crossref] [PubMed]
- Creswell JW, Poth CN. *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. 4th ed. New York: Sage Publications; 2016.
- Türkmen M. Bocce yarışma talimatı. Çim Topu, Petank, Raffa ve Volo Oyun Sistemleriyle Bocce-Tanımlar Tarihçe ve Oyun Kuralları. 1. Baskı. Ankara: Neyir Yayınları; p.126.
- Özmete E. Çalışma II: Nicel Araştırma. Türkiye'de Kuşaklararası Dayanışmanın Değerlendirilmesi. 1. Baskı. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi; 2017. p.153.
- Müftüler HG. Parsons sistem teorisi açısından kuşaklar arası ilişkilerde çatışma ve dayanışma [Conflict and solidarity in the intergenerational relations in terms of parsons systems theory]. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*. 2019;3(2):100-35. [Link]
- Müftüler HG. Modern toplumda yaş ve yaşlı ayrımcılığı [Age and ageism in modern society]. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*. 2018;2(2):181-214. [Link]
- Durdubaş K. Sosyal belediyeçilikte aktif yaşlanma ve yerinde yaşlanma uygulamaları [Active aging and aging in place in social municipality]. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2019;(6):491-511. [Crossref]
- Carver LF, Beamish R, Phillips SP, Villeneuve M. A scoping review: social participation as a cornerstone of successful aging in place among rural older adults. *Geriatrics (Basel)*. 2018;3(4):75. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Yıldırım F, Puruçuoğlu E, Abukan B, Öztaş D, Arıkan ES. Türkiye'de kırsal alanda aktif yaşlanmanın belirleyicisi olarak "sosyal hizmetler" ["Social services" as a determinant of active aging in rural area in Turkey]. *Social Sciences Studies Journal*. 2018;14(21):3141-51. [Link]
- Çolak M, Özer YE. Sosyal politika anlamında aktif yaşlanma politikalarının ulusal ve yerel düzeydeki analizi [The analysis of active ageing policies at national and local level in the content of social policy]. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 2015;14(55):115-24. [Crossref]
- Çam C, Atay E, Aygar H, Öcal EE, Önsüz MF, Işıklı B, et al. Elderly people's quality of life in rural areas of Turkey and its relationship with loneliness and sociodemographic characteristics. *Psychogeriatrics*. 2021;21(5):795-804. [Crossref] [PubMed]
- Hatton-Yeo A, Ohsako T. *Intergenerational Programmes: Public Policy and Research Implications—An International Perspective*; 2000. [Link]
- Kaplan MS. International programs in schools: considerations of form and function. *International Review of Education*. 2002;48(5):305-34. [Crossref]
- Moloney O. He+Art: A Participatory Arts and Health Strategy for Sligo 2007-2012. 2007. [Cited: October 30, 2022]. Available from: [Link]